ГОДИНА XXV. На Цетињу, у недјељу 6 октобра 1896. БРОЈ 41.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЈЕНЧАЊЕ Њ. В. КЊАГИЊИЦЕ ЈЕЛЕНЕ

Свечано вјенчање Њезиног Височанства Књагињице Јелене са Његовијем Краљевскијем Височанством Виктором Емануилом, Престолонасљедником Италије, обавиће се у Риму 12 текућег октобра, и тијем ступају у тијесну свезу Династије Савојска и Петровић-Његоша, и средством њих Италија и Црна Гора.

Историја Савојске Династије као и Династије Петровић-Његоша није друго него низ јуначкијех дјела на бојнијем пољанама, низ пожртвовања и мучнијех подвига у окупљању около Пјемонта и около Црне Горе раздробљеноога народа италијанског и српског, под својијем кровом, да буду своји, слободни од туђинске власти, по законима природе, које је наука развила, доказавши да народи, уједињени једнијем језиком, једнијем обичајима и успоменама једне исте историјске прошлости, могу срећно живјети и развијати се само у заједници, на срећу и благостање човјечанства.

Та истовјетност великог позива, што врше ове двије Династије, та истовјетност врлина њиховијех одавна их је сродила узајамнијем симпатијама и добријем жељама. Што више, било је доба у ратовању прослављеноога уједиоца раздробљенијех удова Италије, Краља Виктора Емануила, када се био придружио том великом подузећу и црногорски Господар, бесмртни Књаз Данило.

То сродство тежња народнијех Вођа сродило је и Италију са Црном Гором, српски народ са италијанскијем, што свједоче узајамне симпатије, које су пратиле с једне на другу обалу јадранскога мора њихове напоре за слободу и уједињење народно, и које су најбоље објелоданили и Срби и Италијани, кад су чули да се Црногорска Књагињица вјерила за Престолонасљедника Италије.

Црна Гора у вјековној јуначкој борби за своју бољу будућност и за слободу околнијех племена, нема течевина просвјете, којијема се поноси Италија, та колијевка нове јевропске просвјете; нема умнијех великана, као што има Италија, који су човјечанство облагородили и обвезали; али има славе јуначке, има врлина ратничкијех, има подвига за слободу и просвјету, којијема се изображени свијет диви. Највећи савремени јевропски државник уздигао је те подвиге и врлине ратничке, ту славу црногорску изнад славе Термопилске и Маратонске старијех Грка.

Тако се италијанска слава на просвјетном пољу сриједа са јуначком славом, што су Срби стекли борећи се из овијех гора кроз вјекове за своју слободу и опћу просвјету противу оне силне бујице, која је цијелу Јеврону страхом потресала. Отуда је природно узајамно поштовање између италијанског и српског народа, а то је први услов трајности сваког другованја и пријатељства.

Најпослије национални интереси српски нигдје се не укрштавају са интересима Италије препорођене начелом народности; што више, одавна су италијански патриоти и државници прогласили, да је у интересу Италије остваравање велике српске мисли.

Ето за што нашу Књагињицу Јелену прате српски благослови преко сињега мора, као најбољу преставницу свете српске ствари у Славној Краљевској Кући Савојској, на Краљевском Престолу Италије. —

Узвишена Одива, одњихана у Кући Петровић—Његоша, васпитана у предањима Својијех Славнијех Предака, проникнута духом Својијех Узвишенијех Родитеља, неће никад заборавити своју милу Црну Гору, своје мило Српство; а то Њезино осјећање наодиће симпатичног одзива у Краљевској Кући, у племенитом срцу њезиног Узвишеног Војна, у просвијећеноме италијанскоме народу.

Тако везе симпатија, што су се до сада измјењивале с једне на другу обалу преко Јадранског Мора, постају везама стварнијема, нераскидљивијема; и мала Црна Гора и с њом раскомадано Српство добива у једној јевропској велесили на западу поузданога пријатеља.

Црна Гора дакле има се зашто радовати овој радости своје Владалачке Куће, и за то је похитала да Јој преко својијех најодабранијех преставника честита ту радост, и да испрати своју омиљену Одиву у нову Јој постојбину најтоплијом добром молитвом, и најсрдачнијем усклицима:

Живјели Срећни Младенци!

Живјеле народне Династије Савојска и Петровић-Његоша!

Живјеле Италија и Црна Гора!

Синоћ у 5½ приспио је на Цетиње Његово Краљевско Височанство Тома Дука од Ђенове. У Котор је дошао „Савојом“, и ту су га дочекали његово превасходство Маркиз Кастелбјанко, краљевско-италијски опуномоћени министар при нашем Двору, и г. С. Ђурковић, адјутант Њ. В. Господара и наш агент г. Н. Рамадановић.

На Његушима је дочекао Његово Краљевско Височанство наш Престолонасљедник Књаз Данило са једнијем одјељем дворске гарде.

Пред Двором је стала упарађена почасна чета са војеном музиком, којом је заповиједао Његова Свјетлост Књажевић Мирко. Ту су се окупили сви великодостојници и више чиновништво, а по главној улици, којом је имао проћи Високи Гост било је изашло грађанство да га поздрави.

Топови сатабље објавише његов долазак на Цетиње, а дочека га одушевљено клицање народа „живио!“ Војена музика је свирала италијански краљевски марш, а почасна чета одавала му је војене почасти.

Њихова Височанства Књаз Никола и Принц Напуљски дочекаше Његово Краљевско Височанство пред Двором. Послије срдачног поздрава, Његова Свјетлост Књажевић Мирко поднио је рапорат Његовом Краљевском Височанству Дуки од Ђенове, који у пратњи Њиховијех Височанстава прегледа чету, изразивши јој своје задовољство и назвавши јој добро вече.

За тијем му је Његово Височанство Господар представио Своје великодостојнике, па је Високог Госта увео у Двор, гдје га је дочекала Књажевска Породица.

Послије 10 минута Његово Краљевско Височанство у пратњи Њиховијех Височанстава Књаза Николе, Привца Напуљског и Књаза Данила, одвезао се у нови Дворац уз свирање музике италијанског краљевског марша и ново клицање многобројног народа.

Његово Краљевско Височанство дошао је у пратњи једнога свога адјутанта.

У недјељу био је у почаст Њ. К. В. Принцу Напуљском велики лов у ријечком забрану Њ. В. Престолонасљедника. Били су позвани: дипломатско тијело и наши министри са госпођама, неколико официра са „Савоје“, италијански дописници, и неколико одличнијех грађана. Цијела Књажевска Породица са позванијема кренули су са Цетиња у 7 сати изјутра, у колима. Послије кратког одмора у Љесковцу, почела је хајка у забрану и лов је трајао до 11 сати. Његово Височанство Господар убио је двије срне и једну дивокозу, а француски министар Депре и барон Гуденус по једну срну. За тијем је слиједио ручак у забрану, у најбољем расположењу.

При ручку је Његово Височанство Господар подигао чашу Његовом Величанству Краљу Умберту и Италији, а Н. К. В. Принц Напуљски Н. В. Господару и цијелој Владалачкој Кући. Иза овијех здравица, попраћенијех најодушевљенијем усклицима свијех присутнијех, слиједиле су здравице италијанскијех дописника, и г. командира Јанка Вукотића италијанскијем присутнијем официрима и италијанској војсци.

У $2^1/_2$ сата, послије кратког одмора у Лесковцу, Његова Височанства са гостима кренуше у дугој поворци кола пут Цетиња, гдје су стигли прије 5 сати.

Ријечко грађанство дочекало је и испратило Његова Височанства одушевљенијем усклицима.

Опомадне у 3 сата по п. било је у почаст Његовог Краљевског Височанства Принца Напуљског стријељање из топова испред новог Дворца на брдо Добрштак, на растојање од 2000 метара. Биле су разаслане многе позивнице. Стријељали су Н. В. Књаз Данило и г. ком. Митар Мартиновић најодличнијем успјехом. Посљедњи метци са свијем су оборили нишан, уз одушевљено клицање публике и свирање музике.

Послије стријељања у Дворцу је служен чај позванијема.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 4 октобра.

Политички значај посјете рускијех Величанства у Француској много се већи открива него ли се претпостављао. Тај велики значај огледа се, и све се више признаје у ријечима, које је Цар Никола изговорио у Шербургу, Паризу и Шалону. У Шербуру, гдје су руска Величанства дочекали пресједник републике Фор, пресједник сената Лубе, и пресједник камаре Брисон, и гдје је била велика смотра француског ратног бродовљу, на здравицу Форову Цар је одговорио, да је „тронут симпатичнијем дочеком“ и да је „уживао у француском бродовљу“. На великом обједу у Јелисеуму Фор је рекао у здравици, да је „присуство Царево утврдило, уз радосно клицање цијелог народа, ове везе, што уједињавају обје државе у сложном дјеловању и узајамном повјерењу према њиховијем позивима. Савез између моћне царевине и трудољубиве републике већ добротворно утиче на свјетски мир, па ће и унапријед распростирати свој срећни утицај. Присуство Царево у Француској оставиће неизгледиву успомену.“ А Цар је одговорио: „Ја сам дубоко тронут дочеком приготовљенијем Царици и мени у овом великом граду — Паризу, извору толике генијалности, толикога укуса и просвјете. Вјеран незаборавнијем традицијама, ја сам дошао у Француску, да вас поздравим, господине пресједниче, главу народа, с којијем нас уједињавају, као што сте ви рекли, *драгоцјене везе*. Ово сједињење својијем постојанством може само благотворно утицати. Ја вас молим, господине пресједниче, да саопштите ове осјећаје свој Француској. Пијем за Француску и подижем чашу у част пресједника француске републике.“ Кад је г. Фор Цару престављао сенаторе и народне заступнике, међу којијема је био Рибо, бивши министар иностранијех дјела год. 1891, кад је француска ескадра посјетила Кронштат, Цар је измијенио с њим неколико ријечи, којијема се даје највиши значај. Кад је Рибо потврдио Цару, да је био оне знамените године министром, надодавши: кад су се велике ствари приправљале. Цар му је одговорио: *сасвијем тако, врло велике ствари*. У Шалову гдје је била велика смотра војничка, Цар је у здравици нагласио *побратимство руске и француске војске*, и наздравио *војсци и морнарици француској, пресједнику и републици француској*, па се на растанку *загрлио са г. Фором*. Тако је све расла топлина у изјавама Царевијем према Француској.

Бечка „Преса“ констатира, да Цар није нигдје изговорио ријеч „Алијансија“, али су Цареве ријечи „драгоцјене везе“, „сједињење Руске и Француске,“ „побратимство руске и француске војске“ нешто више од ријечи алијансија. Особито, кад се Цареве здравице у Француској сравне са онијема хладнијема у Бечу и Бреслави добивају свој прави значај.

Али ће ваљда Французи бити најбоље чули и разумјели Цареве ријечи. Француска је цијела штампа у усхићењу. Не само радикални листови него и Рошефоров „Интразигент“ чине потпуно сагласије са осталом штампом француском у оцјени знаменитога догађаја. И та једнодушност француског народа највише импонира.

Петроградско „Н. Времја“ вели: „Овој измјени знаменитијех поздрава не треба никаквог тумачења. Они опредјељавају сврху посјете руског Цара у Француској, карактер и смисао руско-францускијех односа потпуно и безповратно. Свему свијету има бити од сада познато, да је моћни Вођ стомилионог народа дошао у Француску, да коначно утврди пријатељске везе, драгоцјеност којијех он потпуно признаје, и од којијех очекује благотворни уплив у смислу учвршћења свјетскога мира, како се изразио г. Фор. К ономе што се рекло нема се што више надостављати. Од сада Јевропа, зна, што значе тијесни пријатељски односи двају великијех народа, свечано утврђени још незабиљеженијем у њезиној историји догађајем, као што је посјета руског Цара народу, који нема врховне управе, основане на династичком начелу. У међународној породици јевропскијех народа Русија и Француска стоје раме уз раме на стражи свјетскога мира, одушевљене истијем осјећањем, тежећи к истијем циљевима. Никаквог кривог тумачења не допушта догађај, ком је главна карактеристика пријатељска посјета руског Цара француском народу, и потпуна једнодушност, којом вас овај народ, заборавивши све своје унутрашње размирице, дочека усхићено радоснијем усклицима руска Величанства“.

Уочи посјете руског Цара у Француској, збио се врло значајан догађај у међународнијем односима јевропскијем. Француска и Италија потписале су уговор односно Туниза, на задовољство обје стране. Овијем је Италија признала протекторат Француске над Тунизом, а Француска је обезбједила трговинске и просвјетне интересе Италије у Тунизу, с којијем је имала до сада капитулације.

Министеријални орган римска „Опиниоие“ вели, да овај уговор обезбјеђује озбиљније него ли су капитулације и да је изнад уговора, што Аустрија склонила са Француском. „Опиниоие“ је убјеђена, да ће овај уговор задовољити Италију, и зајамчити италијанску колонију у Паризу. Изражава признање посланику италијанском у Паризу Торнијелију за предусретљивост француске владе, за њене далеке погледе и *за његин искрени дух помирљивости, што је добар знак за будуће односе, пошто се најтеже постигло*.

Тако исто пише остала италијанска штампа, осим Криспијевих присташа, који из начела војују противу политике Рудинијевог кабинета.

Француски листови такођер симпатично поздрављају овај уговор. „Голоа“ држи да већ ништа не стоји на путу консолидирању добријех односа италијанско-францускијех, који се манифестирају с обје стране од како је Рудини дошао на владу. „Сикл“ жели да ово трговинско приближење удаљи Италију од тројног савеза. „Матен“ се радује овоме уговору и помирљивости Француске на економном пољу. „Еклер“ констатира, да је Италија здрави разум надвладао, и изражава увјерење, да ће нови уговор довести до коначног приближења италијанског и француског народа, који су позвани да се љубе и да се разумију. „Журнал де Деба„ радује се да су први преговори са Италијом били крунисани успјехом и охрабрењем за будућност. „Ре пиблик Франсе“ изражава наду, да ће ово бити почетак нове ере у италофранцускијем односима. „Либерте“ вели да је интерес политички надвладао они практични, и да се може надати да овај први корак к успостављању старијех односа италофранцускијех неће остати бесплодан. „Тан“ се нада да ће Италија увидјети колико важи свршено дјело, које је јемство ако не измирења а оно помирљивости.

Ова предусретљивост органа јавног мњења француског према Италији у ово доба није без политичког значаја. Берлинска министеријална „Нордјче Цајтунг“ са задовољством је поздравила италофранцуски уговор, што је петроградско „Н. Времја“ опет са задовољством констатирао. Али Бисмарков орган „Хамбур, Нахрихтен“ види у томе уговору почетак свршетка тројног савеза, и пребацује Италији неблагодарност.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

О Н. П. Шишкину, који врши дужност рускога министра спољних послова, и кога је цар Никола позвао да му буде при руци у Паризу, париски „Nord“ пише:

Прави тајни савјетник Н. П. Шишкин долази у ред онијех државника, који су се подигли својим сопственим заслугама. Он је потомак старога бојарскога рода. Пошто је са најбољим успјехом свршио науке на универзитету, посветио се дипломатској служби своје отаџбине. То је било на неколико година по Кримској војни. — Русији је био потребан енергичан и окретан човјек, који би је заступио у Србији, и Горчаков изабра Шишкина за тај посао. Никад избор није био срећнији. Шишкин је знао да подигне углед Русије, и доказао уједно да прави дипломат треба у даном тренутку да зна и живот заложити, само да сачува она начела, која су му повјерена. Млади Шишкин је својом енергијом и одважношћу сачувао Биоград од разорења кад су га Турци из тврђаве почели бомбардовати. То је било 1862. године. Турска војска је још онда држала у својим рукама биоградску тврђаву, а Србија плаћала Турској данак. Командант окрене топове на варош, и стане је туђи кад су Срби из вароши прогнали турску војску и турске становнике у тврђаву, и ако су заступници страних држава протестовали: Кад су српски стрхелци брзо ушуткали турске тобџије Шишкин, да не би Турци поново почели пуцати на Биоград, разапне испред тврђаве на градском пољу (турски Калемегдан) чадор и развије руску заставу и сједне да ради са својим персоналом.

Ово одважно дјело Шишкиново укротило је Турке, и они нијесу више смјели пуцати на Биоград. Руска влада навали са другим великим државама код Порте да турска посада изиде из тврђаве, и тако буде. Афис паша свечано преда кнезу Михаилу кључе Биограда и турска се војска, исели, те Србији буду одријешене руке.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ КОНГРЕС

АНТРОПОЛОГИЈЕ КРИМИНАЛНЕ У ЂИНЕВРИ

Науци је циљ добро човјечанства. Људи од науке по казненом праву, у новије доба, заузимљу се, да човјечанству помогну пред судом у казненнијем стварима. Почетак је учињен из Италије. Особито је чувени професор Ломброзо стекао велике заслуге на том пољу. Треба тражити узроке, зашто један човјек учини које злочинство, прије него се узме само злочинство, да се казни. Наука доказује, да има злочина, на које болијест човјека нагони. У томе случају дужност је друштва да злочинца лијечи а не казни. На ту сврху сваке године састају се међународни конгреси, који све више успијевају у корист патећег човјечанства. Ове године је такав конгрес у Ђиневри био, с ког доносимо сљедећи рад стручњака.

У питању одговорности и о слободној вољи у злочинима, о ком се у новије доба толико писало и расправљало, устао је Дмитри Дрил, руски публициста, који својијема расправама по криминалној антропологији добио мјесто у министарству правде, и Фојнитски, професор из Петрограда разлажу основе и циљ казнене одговорности. И један и други прихваћају цијелу теорију казненог закона италијанске школе, тврдећи да мјесто казне немилосрдне, која плаши, и која ствара животињу а не препорођава људе, треба прихватити појам обране и социјалне игијене.

Еприко Фери, говори, да има 30 година, да је идеје, које данас занимају италијанске правнике, зачео проф. Полети први сарадник Ломброзов по правничкој струци. Он тумачи за тијем, да је погрјешно мислити, да италијанска школа проповиједа фаталност злочињења, јер она тврди само, да човјек постаје злочинцем или с унутрашњијех услова или с узрока друштвеног круга, у ком живи. Противу првијех ради наука против, удругијех законодавства.

Де Бастц — први и једини католички свештеник, који је јавно прихватио криминалну теорију — подржава слободну вољу. Али он држи, — и тијем тумачи за што као свештеник мисли да може пристати уз криминалну антропологију, — да су многи злочинци болесни, те нијесу у стању да врше ту слободну вољу.

Државни тужилац Рус Затревски изјављује се противу италијанске позитивистичке школе, и ту се отвара узалудна расправа, док Форел, преставник модерне психијатрије, не узе ријеч, преносећи питање на друго поље. Има, рече, двије врсте темперамената у људском друштву: једни слиједе навике, што су наслиједили, чије морално осјећање, и мозак не могу се прилагодити захтјевима осјећања и идеја напреднијех, и они су криминални. Други могу прилагодити свој темпераменат потребама новог живота, и подвргавају се само аутоматизму дјеловања доброг и моралног. Одговорност, која постоји код овијех, не постоји за прве.

Де Неке из Лајпцига, један од највећијех противника италијанске школе, подноси извјештај скоро о истом предмету, да докаже, да већина од онијех злочинаца, што опет зло чине, пошто се одузму умоболни, епилетични, глупаци и најмањи број правијех моралнијех пропалица, нијесу болесни, него особе одговорне, које треба казнити; али и он схваћа казну, као што је схваћа италијанска школа, као социјалну обрану.

Одговорили су му Маро и Ломброзо: овај посљедњи доказао је многом иронијом неке научне заблуде предговорникове, уз живо одобравање већине конгреса.

Де Неке није пожњио него појединa честитања којег француског делегата, јер му је шкодио и груби облик, узевши слободу, да рече да Ломброзо као психијатр није познат.

Али прелазећи ту расправу запленог питања абстрактног, конгрес је узео у претрес неке предмете од непосредног интереса.

Dr. Лакасањ, професор лионског универзитета, говори о једном модерном начину злочињења, то јест о крађама по великијем складиштима и из излога. Он је опазио, да многи клептомани, то јест они, који имају болијест да краду, постају такви само по великијем складиштима. По њему изазивање на крађу полази из истог складишта, које својијем сјајнијеи излозима, изазиваје пожуде. Велика складишта морају потицати клијента, заслијепит га, и изазват пожуду. Многе госпође, одличне домаћице, познате као уредне и економне подлегле су изазивању, и признале су да су потрошиле више него што су могле. А што ли се догађа од жена болеснијех или брећијех, истеричкијех или неврастничкијех, морфиниста или алкоолиста, од свијех дакле онијех природа, у којијема је слаби карактер, воља и интелигенција?

У свом лијепом извјештају Лакасањ је навео много примјера, и врло је добро преставио ову специјалну клептоманију, да дође до овог практичног закључка:

Пошто велика складишта чине зло, нека чине и покору, и мјесто да држе мало надзорника у грађанскијем хаљинама, који пазе из потаје, нека узму више их у дивизи и пека су на виђелу. Њихов утисак ће доносити добар плод, јер се клептоманија појављује кад се мисли, да се може украсти без казне.

И мјесто уапсити крадљивице ухваћене на дјелу, по Лакасању, било би човјечније позват их на ред, да плате оно што су узеле, чинећи се да се то приписује забораву. Само у случају понављања такве крађе, имао би комесар на то одређени посредовати али не износећи ствар пред суд. Полиција би могла још забранити таковој, да већ не улази у велике трговине.

Велике трговине — заврши Лакасањ — имају велике добити. Али се не смије допустити да развијање овијех колосалнијех спекулација буде на штету јавног морала.

Др. Моте, најславнији париски судски љекар, придружио се у свему Лакасању.

Од тога доба Шишкин је нагло нагло напредовао. Постаде од консула генерални консул, па министар резидент и пуномоћни министар, и заступао је Русију у разним државама Америке и Азије. По послѣдњој руско-турској војни руска влада пошље Шишкина за пуномоћнога министра у Атину, гдје је такође показао своју необичну дипломатску вјештину и способност. Човјек без мане и пријекора, Шишкин је знао да задобије поштовање немирних грчких политичара, и његова је кућа била храм слоге, гдје су се несложне и завађене грчке вође састајали и учили од заступника грчке добротворке, која у оно доба бијаше права пањелинка, мудрости и слози. У томе раду Шишкина је много помагала његова жена кнегиња Шаховскаја.

Ради овога сјајног успјеха Шишкин буде премјештен у Шведску, гдје је разбио мутне облаке, који се бијаху до његова доласка нагомилали над двијема сусједним државама.

И у Шведској као год и у Грчкој Шишкин је бранио руске интересе, и његово име постаде у Русији и поштовано и љубљено. Прије неколико година позван је у Петроград да по смрти Влангалија заузме његово мјесто као пуномоћник министарства спољних послова.

Кад је један руски државник још за живота Гирсова савјетовао цару Николи да би требало на мјесто болеснога Гирса поставити другога, цар је одговорио: „Докле је Гирс жив, нећу га мијењати, а са Шишкином сам задовољан“.

Од смрти кнеза Лобанова Шишкин заступа руског министра спољних послова, њега у Француској поштују не само ко одличног дипломату, на и као великог пријатеља Француске и ватреног приврженика руско француског савеза.

Шишкин је, као што се види, одпочео у Србији своју спољну дипломатску каријеру, и завршио је сјајно. Кад је пошао из Србије понио је собом најмилије успомене о својим и српским успјесима и велику љубав према српском народу, коме је и данас велики пријатељ. Зато се српски родољуби надају с правом и разлогом да ће Шишкин као добар познавалац балканских прилика и одношаја, и даље чинити Србима добра са свога високога положаја на коме је данас.

ДОПИСИ.

Љешанска нахија, 30 септембра 1896 год. — 24 ов. мј. све наше војничке и грађанске старјешине са учитељима наших осн. школа и са већим бројем Љешљана били су на Црнојевића Ријеци при дочеку Италијанског Престолонасљедника Њ. Кр. Височанства Виктора Емануила, Принца од Напуља. Тек су се на пристану појавили наш Престолонасљедник са Италијанским, па док су Ријеку оставили, путујући за Цетиње, као једним гласом непрестано се хорило уз највеће одушевљење громогласно: „живјели оба Престолонасљедника! Живјели....!

Како је сјутрадан освитао дан радости, дан највише црногорске среће, рођендан нашег премилог Господара, Његова Височанства Књаза Николе I., то су (25 истог) у 5 ура у јутро поранили све наше старјешине и учитељи к св. цркви код наше основне школе на Градац. Ту смо се сви на св. служби топлим и побожним молитвама молили Богу за срећу, здравље и дуг живот нашег срећновладајућег Господара. Божанствену службу са молепствијем и благодарењем одслужио је мјесни парох г. Јован З. Вукчевић. — На исти је начин прослављен и 28 септембра, рођен-дан Њег. Свјетл. Књаза Петра.

Ових срећних и веселих дана корота, која се носи ушљед несрећне и врло непрежаљене смрти Њез. Свјетлости Књагињице Олге, скидана је, само да би се овако срећни и весели дани што достојније и веселије прославили.

Ова је година пуна народне радости, добро и весела, ада се све то крунише и увелича, жита и лозе донијеше нам, слава Богу, с малом разликом богат род. А благодарећи свагдашњој, великој и богатој милости Господарској народ је у прошлој години у житу врло мало задужен, јер му Господар дарова жито вересијом за тако малу цијену (15 кг. 1 фиор.) да ће га народ сад врло лако измирити.

Наступањем јесени народ је и неке смртне случаје претрпио, јер се била појавила болест, која нам одузе неке врле војничке снаге у најљепшем цвијету и најбољој снази свога војничког поноса. Бог да их 'прости и небесног царства удостоји.

У нашој осн. школи раде двије учитељске снаге, па како се ове године окупио велик број ученика, да не могу стати у двије учионице, то су г. г. позвали скупштину из наших свију главара и већег броја народа, и ту на предлог учитеља буде рјешено, да се на горњем боју у истој шк. згради направи трећа учионица. На истом скупу буду одабрани изасланици, који ће у мјесто цијеле нахије молити надлежну просвјетну власт за трећег учитеља о државној плати. Молиоци су већ на Цетињу и како чујемо, молба им је усвојена.

Добар, честит, поштен и уредан живот да може повољним плодом уродити и код мањих лица, не само за појединца, већ и за опште добро, навешћу овдје један примјер, на ког се могу и други Црногорци угледати, који иду на зараду изван своје драге отаџбине. Перо Ристов Радусинов, баштован руског консулата у Јерисалиму својим скромним животом, примјерним владањем и поштеним радом задобио је особиту наклоност код јерусалимског патријарха, да му је овај прошле године при Перову кретању на допуст у Црну Гору даровао за црногорске цркве 48 комада златоканих и врло скупоцјених разноликих свештеничких одјејанија за богослужења св. трпезе. Перо је овај честити дар предао Њег. Високопреосвештенству Господину Митрополиту Митрофану на расположење; а овај као за признање за честити и ваљани Перов живот, нареди му, да тај особити дар понесе у мјесто његова рођења код г. ком. Сим. И. Вукчевића, и раздијеле црквама љешанским, што су друштву са г. Стеваном Раичковићем све врло савјесно издијелили. — Желећи нашем ваљаном Перу, да још дуго живи са похвалом и поносом, а на своју и општу корист, изричемо му и на овом мјесту срдачну хвалу.

М.—р.

† Др. Јулије Грегер.

Са радом и именом д-ра Јулија Грегра нераздвојно је везана 30-годишња јуначка и непопустљива борба вриједнога, способног и симпатичног племена велике словенске породице — Ческог народа. У политичкој борби и раду Грегр никад није изостао, но био међу првима први. Чврст, истрајан и способан организатор, он је са осталим великим родољубима ческим пробудио чески народ, оживио у њему свијест о праву ческе државе и младоческом странком догнао близу ријешење ческог питања у Аустрији.

Овај риједак човјек рођен је 10. децембра 1831. на Бржеграду код Краљ. Градца. Школе је учио у Н. Дворима, Писку и Пригу, гдје је 1859. проглашен за доктора права. Још као млада човјека много су га цијенили његови другови са његове искрености, одлучности и родољубља. Већ тада бијаше млади Грегер стекао гласа у народу и међу родољубима. Шафарик, Челаковски и други велики носиоци словенске мисли били су му узори.

И Грегер и многи увиђали су и осјећали неодољиву потребу да се покрене један дневни политички лист за чески народ, али је тада ваљало најприје добити одобрење од аустријскога министра полиције. Што други нијесу могли добити, добио је 1860. Грегер — да може издавати дневне новине „Narodni Listy“, те оде у Праг да с ческим политичарим и родољубима Палацким, Пуркињем, Ригером и осталима употреби ову дозволу за народно добро. 1. Јануара 1891. године изишао је први број „Narodnih Listu“, данас највећега и најраспространијега ческог листа, и први број донио је Грегру парницу. Влада је гонила и „N. Liste“ и њега и прва година изложења овога листа завршила се усљед тога са преко 30.000 ф. дефицита. С тога Палацки уступи лист Грегеру, који прими на се сав дуг. 1862. године већ је Шмерлингова влада оптужила Грегера као најопаснијега противника и суд га осуди на 10 мјесеца затвора, 3000 фор. глобе, губитак докторске дипломе и права на адвокатуру. Грегер је дочекао пресуду са ријечима: „Више волим тамницу и окове него ропску слободу“. Народ је листом пристао уз својега борца, поздравио га безбројним изјавама, његове слике куповао и с њима китио своје домове. Том осудом је Грегеру одузето право да уређује и издаје новине и да имт штампарију, те Грегер пренесе сва своја права на свога брата д-ра Едварда Грегера. Године 1863. подијелише се Чеси због веленосједника и пољског питача на странке, и Грегер се са својим једномишљеницима издвоји у слободоумну младоческу странку, којој је био вођ и један од оснивача.

Кад је 1865. пала Шмерлингова влада и дошла Белкредијева, Грегру су повраћена сва права. Али кад је Бајст почео притискивати Словене уза зид, опет наста доше тешки дани за „Nar. Listy“, који бијаху насилно обустављени. Но Грегер је на мјесто њих покретао друге листове док је трајала забрана за „N. Listy“. Тако је урадио 1868. кад је Колер обуставио „N. Listy“ Тада је осуђено седам уредника овога листа на дугогодишњу тамницу, а лист на 30.000 ф. глобе. И Грегер је све то поднио. За владе Ауерспергове Грегер опет би осуђен на седам мјесеца затвора и глобу.

Као што је познато, Чеси су били пријешли у пасивну опозицију противу Беча, те нијесу хтјели у бечки парламенат. Кад је 1879. дошао Тафе на владу и обећао да ће испунити најглавније ческе захтјеве, онда је Грегер рекао да Чеси треба да уђу у парламенат. Младочеси уђоше, стадоше у најодлучнију опозицију, — осуђетише такозване староческе „пунктуације“ с владом, и 1889. сломише старочехе на изборима, и постадоше господари положаја.

Само се раду Грегерову и његових пријатеља и једномишљеника има захвалити што су Чеси данас тако силан и моћан политички чинилац у Аустрији. Пок. Грегр није био особити говорник, него мудар организатор и политичар, али је ипак много говорио, писао и урадио. Непрестани и напорни рад сломио му је здравље. Болијест му је двије године подгризала живот и однијела га у гроб. Чески народ изгубио је једнога од најбољих и најзаслужнијих својих синова, с којим и ми Срби заједно оплакујемо његову смрт и губитак народни. Али народ, који има оваких синова и бораца, мора побједити, и у томе нам баш у свој величини излази пред очи појава Грегрова и рад Грегров у јавном животу ческог народа.

Слава др-у Ј. Грегеру и лака му Ческа земља!

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 4 октомбра.

(**Весели глас.**) Данас је стигао у Двор весели глас из Петрограда, да је Њезино Императорско Височанство, Велика Књагиња Милица Николајевна срећно родила мушко чедо. Кад се чуо у вароши овај весели глас, по свијем улицама стаде пуцњава из револвера веселог народа, по староме народноме обичају.

(**С пута нашег министра иностранијех дјела.**) Г. војвода Гавро Вуковић, наш министар иностранијех дјела, повратио се са свога пута у Цариград преко Софије и Биограда. Његово Величанство Султан Абдул-Хамид изволио је одликовати нашег министра орденом „Османије“ у брилантима, и нашег отправника послова у Цариграду, г. Бакића, медаљом „Имтијаза.“ Његово Величанство Султан поклонио је Његовом Височанству Господару јахт, који се сада израђује. Г. војвода Вуковић имао је аудијенцију код Његове Светости, васељенског Патријарха Антима. Велики везир дао је у почаст нашем министру велики дине. Како чујемо, наш министар се заузимао за српску народност у Турској у црквеном и просвјетном погледу, и можемо се надати доброме успјеху. — Из Цариграда је г. војвода Вуковић стигао у Софију, гдје је био најодличније дочекан. На свечаном обједу приређеном у Двору у његову част, Њ. Кр. Височанство, Књаз Фердинанд подигао је сљедећу здравицу, коју доносимо по софијском „Миру:“ „Срећан сам што могу међу нама да поздравим достојног преставника витешкога црногорскога народа, његово превасходство војводу Вуковића, министра Њ. В. Књаза Николе. Наш гост може да увјери Њ. В. Књаза, мога славног и љубазног пријатеља, да ми Бугари гледамо у његовом благородном лицу храброга заштитника словенства на балканском полуострву. Од 15 година па овамо, од како познајем вашег свијетлог господара, ја сам налазио у њему искрена и вјерна пријатеља, чијим сам се пријатељством тјешио како у добрим тако и у тешким данима. Срећан сам, што ми се дала прилика, да пред вама засвједочим моју најсрдачнију захвалност Њ. В. Књазу за његове осјећаје и за повјерење, које има у мени. За то дижем ову чашу у здравље и славу витешког ми пријатеља Њ. В. Књаза Николе, његове династије, за срећу његове владалачке породице и величину братскога нам црногорског народа.“ Његово Височанство изволило је одликовати нашег министра првијем степеном Александрова реда. — Из Софије г. војвода Вуковић дошао је у Биоград, гдје је имао част да буде примљен у аудијенцију од Његовог Величанства Краља Александра и да буде позван на дворски фамилијарни обед. Такође је г. Стојан Новаковић, министар-предсједник и министар иностранијех дјела Србије, позвао нашег министра на ручак. — Г. Марко Газивода, ордонанс-официр, пратиоц г. војводе Вуковића, био је одликован од Њ. В. Султана четвртијем степеном „Меџидије“, а од Њ. К. В. Књаза бугарског петијем степеном Александрова реда.

(**Краљева посјета.**) Као што је познато, Његово Величанство српски Краљ Александар I. имао је доћи на Цетиње, као мили гост нашег Књажевског Дома, о прослави двјестогодишњице Династије Петровић-Његоша. Кад је ова прослава била одложена, Његовом Величанству остављено је на вољу, да дође кад му је најгодније, и за тај радосни догађај био је установљен Митров-дан. Како је међутијем надошло предстојање свадбе Њезиног Височанства Књагињице Јелене, и како за тијем наступају ружна времена, приликом бављења г. војводе Вуковића у Биограду, пут Његовог Величанства одложен је до на прољеће. Према злобнијем измишљотинама некијех листова, да су у послѣње доба односи између Цетиња и Биограда охладњели, мило нам је што можемо констатирати, да ти односи никад нијесу били интимнији него што су данас.

(**Рођен-дан Књажевића Петра.**) У очи рођен-дана Његове Свјетлости Књажевића Петра, Великог Војводе Захумског, херцеговци су у читаоничкој сали, по већ установљеноме обичају, приредили вечеру у славу тога радоснога дана, на коју је било позвано неколико одличнијех особа из грађанства. На трпези је пресједавао Високопреосвештени г. Митрополит Хаџи Сава. У почетку вечере дошао је млађани Слављеник са г. М. Поповићем, адјутантом Њ. В. Господара, и био

Други је предмет био скитништво, који је развио адвокат Гвидо Каваљери из Рима у друштву са адвокатом Флоријаном из Млетака. Каваљери говорио о односима између скитништва и криминалитета са три гледишта. Прије свега сравњује скитништво са осталијем злочинима, па са некијем специјалнијем преступима, и најпосле са личностима некијех преступака, да се закључи, да криминалитет расте са растењем скитништва, и да је ово тијесно свезано са крађом и мањијем преступима противу јавног реда, и то би било од велике важности, да се опредјеле проблеми односно предупређења и истријебљења скитништва.

Извјештај овај, пун статистичкијех података и састављен великом пажњом, оштарно и симпатично је претресао др. Рај из Марсиље и проф. Ван Ханел из Амстердама. Каваљери је на неке њихове примједбе доказао тачност његовог рачунања и истакнуо је јасну класификацију скитница, које подијели на особе болесне од патолошког скитништва и просте наврастеније, и на оне, који су принуђени да се скитају од рђавијех економскијех услова или од могућности, да боље и лакше чине преступе.

Овај извјештај био је живо одобрен од конгреса.

Предпосљедња сједница била је врло важна. На њој је Чезаре Ломброзо развио свој извјештај о понашању са злочинцем пригоднијем у са злочинцем рођенијем, по полу, по годинама и по типима. Ломброзо је показао овијем, да није фаталиста, који гледа у злочинцу биће предстинирано на зло, и које се не може поправити и васпитати. Он је на против истакао велику важност васпитања, односно млађијех и односно социјалне игијене односно одраслијех. Особито је на дјетиње преступе Ломброзо пажњу конгреса обратио.

Његов извјештај је конгрес примио живијем одобравањем и нико му није какве примједбе учинио, осим Закревског, који је казао, да италијанска школа, да буде логична, морала би тражити, да се даве дјеца, која носе на себе криминалне знакове, чим је неодобравање изазвао.

Напротив је лијепо говорио бивши министар правде белгијски Лежуне, који престаје уз италијанску школу односно проучавања злочинаца, и односно предупређавања злочина. Држи, да би требало оставити на страну питање о одговорности, јер колико они што нијечу слободну вољу, колико они што је истичу, не могу имати друге сврхе него обрану и побољшање социјално.

Овај помирљиви говор примљен је одобравањем; али, као што је примјетио Ван Хамел помирљивости може бити у примјењивању практичном, али не може у научном. А Ломброзо рече, да би требало више него спајати разне теорије између себе, тражити да се доведе у сагласје оно што теорије имају доброга и животнога.

је дочекан најодушевљенијем клицањем „живио!“ Његова Свјетлост подигоа је чашу у здравље Херцеговаца, што је изазвало ново најодушевљеније клицање: „Живио Велики Војвода Захумски!“ Пошто се млађани Књажевић са сваким руковао у наоколо трпезе, био је испраћен громкијем клицањем: „Живио!“ Преко трпезе Високопреосвештени Домаћин, подужијем патриотскијем говором, подигао је прву чашу Њиховијем Височанствима, срећнијема Родитељима Славољениковијем, па другу г. војвода Ђуро Церовић самоме Славољенику. Ове здравице су биле попраћене најодушевљенијем усклицима „Живјели!“ Затијем су г. прото Матановић и г. Јово Дреч пили у здравље Високопреосвештеног Хаџи-Сава, а г. протодјакон Радичевић и г. Павле Ровински у здравље Херцеговаца. Вечера је текла у пајљепшем реду и највећем расположењу и завршена је усклицима: „Живио Цар Никола!“ Усљед короте није било пјевања. — Сјутридан је служио Високопреосвештени Митрополит Хаџи-Сава у Влашкој цркви свечану литургију са благодарењем. Црква је била дупком пуна. — У 11 сати било је благодарење у дворској капели у присуству цијеле Владалачке Куће и Њ. К. В. Принца Напуљеског са пратњама. Послије благодарења Херцеговци са Високопреосвештенијем г. Митрополитом Хаџи Савом на чело одили су у Двор на честитање.

(**Споменик на Орловом Кршу**) блаженопочившем Господару — Митрополиту Данилу довршен је. То је маузолеј израђен по нацрту Његиног Височанства Књагињице Јелене, и по настојању г. инђињијера Радовића, а изрезали су га од камена са Љубовића корчулански и домаћи мајстори. Под позлаћенијем кубетом, који почива на четири стуба, наоди се гроб, у који ће бити положени земни остатци Господара — Митрополита Данила, који се налазе у ћелији Св. Петра, одкако су донесени из манастира Мајина. На гробу нијесу још изрезани натписи, нити је ужлијебљен, медаљон, на ком је извајао познати српски умјетник Ђорђе Јовановић у Паризу лик Славољеников. Врхови Орлова Крша мало су снижени, а провалије испуњене, тако се добио велики простор пред споменником, који се прелијепо види одасвуда са поља цетињскога; и опет исход споменика, около којег је, по самој ивици Орлова Крша гвоздена решетка, диван је поглед на варош и поље цетињско. Пут на Орлов Крш изведен је са југозападне стране, и ако је доста стрмен, постао је омиљеном шетњом грађанства.

(**Из дјевојачког института.**) Ове године примљено је у овдашњи институт Царице Марије 16 новијех питомица: 5 с Цетиња, 3 из Боке, 2 из Дубровника, 2 из Ниша, 1 из Призрена, 2 из Одесе, и 1 из Порт-Сајда. Са лањскијема 37 ове године износи број 53 ученице. Институт је добио нову наставничку снагу из Петрограда г-ђицу Александру Михајиловну Григоревскују, учитељицу музике, која је свршила петроградску консерваторију. Његово Краљевско Височанство Принц Напуљски јучер је посјетио институт.

(**Дар Принцу Напуљскоме.**) Нарочити одбор цетињскога грађанства, који се био установио, да набаве један дар, да се поднесе Њ. К. В. Принцу Напуљском за успомену од стране грађанства, одабрао је Греговићеву слику „Црногорац на стражи“, о којој смо већ говорили. Слика је у лијепом оквиру од масивне ораховине, умјетнички израђеном у Тријесту, са сходнијем натписом. Слику ће поднијети Њ. К. В. једно изасланство грађана.

(**Весеље.**) Данас је варош искићена заставама италијанскијем и народнијем. Из унутрашњости дошли су главари и од сваке чете по два војника. Улице су препуне народа. Народно весеље отпочиње.

(**Личне вијести**). Г. војвода Божо Петровић-Његош и г. др. В. Богишић, повратили су се данас из Рима, гдје су склопили уговор брака Њ. В. Књагињице Јелене са Њ. К. В. Принцом Виктором Емануијлом, и потписали га од стране Њ. В. Господара. — Овијех дана баве се овдје г. др Константин Вујновић са својом шћерком и својијем зетом г. Лоазо, француским публицистом. — Пресвијетли Господин Милиновић, архибискуп барски отпутовао је у Бар.

(**Поводом свадбе**) Њ. В. Књагињице Јелене, г. Р. Рогановић народни пјесник, спјевао је сљедећу пјесму:

СРЕТНА СВАДБА

Сив соко један из преко мора,
До Књаз' — пјесника долеће Двора;

Те соко млади пред Књазом стаде,
И поче Књазу зборити саде:

„Велики Књаже стијења света,
Носим ти поздрав Оца Умберта,

Од Оца Краља, Мајке Краљице
И Италије рајске земљице,

Са жељом милом и надом том
Да даднеш срећу животу мом.

А та је срећа Јелена твоја
Да буде мила Супруга моја!

Ти знадеш Књаже, мојега ђеда,
Који ми свети аманет преда,

Да само цуру добавим ону
Која и личи јуначком трону;

А тако рече Отац и Мајка
И Италија, гнјездо јунака.

Па за то Књаже, „Јунака Царе“
Знајући тебе и твоје старе,

Изабрах ружу из Дома твога,
Бијелу вилу, анђела мога,

Да родитеље весели моје,
Који на престо предака стоје.

И да весели Савојске Дворе
И оне сјенке на небу горе,

Што Италији слободу даше
Када војеват' витешки сташе.

И да весели моју 'Талију
Од мог живота земљу милију,

Ту красну земљу пуну цвијета,
А рај чаробни свега свијета.“

„Срећна ти била Јелена моја,
Потомче млади Дома Савоја!“

То Књаз изрече умилним гласом,
А глас одлеће истијем часом:

Који се просу ка' зраци зоре,
Дуж' Италије и Црне Горе,

Који се просу кроз двје државе,
Ка' вјесник дана сјајније славе,

А млади соко са бајним цвјетом,
Полази сретно к' вјенчању светом!

Кретање брзовозних параброда.

Лојдовог друштва:

Из Трста сваког четвртка у 12 сати тичу Полу, Задар, Спљет и Дубровник; стиже у Котор у петак у 6 сати по подне. Полази из Котора у суботу ноћу у 12^{30} минута тичући иста мјеста, долази у Трст у недјељу у 5 сати у јутру.

Из Котора сваког уторника у 5^{30} пр. подне тиче Бар и Улциња исти дан, и продужује једне недјеље за Ижмирну а друге за Цариград. У повратку ови два пароброда долазе: један једне недјеље у четвртак из Цариграда, а други друге недјеље, у недјељу тичу исте дане Улциња, Бар и Котор.

Унгаро хрватско друштво:

I. Из Фиуме сваке сриједе у 10^{30} пр. подне, тиче Задар, Спљет и Дубровник, и стиже у Котор у четвртак у 1 уру по подне. Полази из Котора у петак у 10^{30} пред подне тичући иста мјеста, долази у Фијуму у суботу у 2 уре по подне.

II. Из Фијуме сваке недјеље у 1 уру у јутро, тиче иста мјеста као први, стиже у Котор у понедјелник у 2^{30} по подне. Полази за Фијуму уторник у 5 сати пред подне, тичући иста мјеста, стиже у Фијуму у сриједу у 3 уре по подне.

I. Дубровачког друштва:

Из Тријеста сваког понедјелника у 5 сати по подне, тиче Задар, Спљет, Корчулу, Дубровник и Нови, стиже у Котор у сриједу у 3^{40} по подне. Полази из Котора тичући иста мјеста у четвртак у 7 сати у јутро и стиже у Тријест у суботу 5^{15} сати у јутро.

II. Из Котора сваког понедјелника у 10 сати у јутро, тиче Рисан и иде за Италију, стиже у Бриндизи у уторник у 5 сати у јутро, продужујући пут за Монополи, Бардету, Мелфету и Бари.

III. Из Тријеста сваког 5, 15, и 25 од мјесеца по нов. кал. У 4 уре по подне тиче Дубровник свако 7, 17 и 27, Бар и Улциња, 7, 17 и 27 стиже у Обот (Бојану) 8, 18 и 28. Полази из Обота 1, 10 и 20 од мј. по нов. кал., у 6 ура у јутро тичући иста мјеста долази у Тријест 3, 12 и 22 од мјесеца.

Италијан. друштво „Пугла“

Долази у Бар сваке друге суботе (т. ј. 15 дан), и полази исти дан у 8 ура у вече за Бриндизи.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(**Лијечење сушице.**) Др. Грот у Лијону лијечи сушицу својом нарочитом методом и то са успјехом, те је због тога изашао на глас. Париска академија наука сада је образовала нарочиту комисију, која ће испитати др. Гртов начин лијечења сушице. У току од неколико мјесеци др. Грот је лијечио са знатним успјехом око 900 болесника и успио је да 600 болесника потпуно излијечи или им допринесе знатно олакшање боље. Нарочито пада у очи то, што су ти болесници били проглашени од најпризнатнијих љекара за неизлијечиве. Др. Грон при својој методи лијечења употребљује електрицитет и антисептичка средства. Електрицитет убија микробе, који постоје у ткању човјечијег организма и даје му снаге у борби са болом у плућима. Осим тога др. Грот лијечи сушицу и помоћу метала — метало терапије.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

ПАРИЗ, 30 септембра. — Приспио је Краљ грчки, дочекан преставником г. Фора. Ханато је опет конферирао са Шишкином, који сјутра одлази.

БЕЧ, 1 октобра. — Рајхсрат је примио закон новака за 1897. Министар ратни изјавио је, и ако влада мир, да Аустроугарска не смије изостати у наоружавању.

ДАРМШТАДТ, 1 октобра. — У двору је био велики објед, на ком је Велики Војвода напио Цару, а Цар Великом Војводи и Хесенској.

ЦАРИГРАД, 1 октобра. — Ирада, која је била издана у октобру 1895 за Јермене, распрострта је на сву царевину.

РИМ, 2 октобра. — Црногорски министри, пошто су били примљени од Краља у Монзи, отпутовали су данас за Бриндизи.

БИОГРАД, 2 октобра. — Краљица Наталија отпутовала у Бијариц.

БЕРЛИН, 2 октобра. — Шишкин био је данас на објед у двору. Шишкин је посјетио Хохенлоа и Маршала па је отпутовао за Петроград.

ВАРШАВА, 3 октобра. — Говори се, да ће наслиједити Шувалова гувернер сибирски, који ће наставити помирљиву политику.

ДАРМШТАДТ, 4 октобра. — Цар и Царица остануће овдје до 17 октобра.

АТИНА, 5 октобра. — „Асти“ доноси, да се сматра могућом амнестија за Јермене.

ХОМБУРГ, 5 октобра. — Руска Величанства и Велики Војвода Хесенски присијели су, дочекани од Царице Фредерих. Присуствовали полагању првог камена руске цркве. Учествовали су на лунч у дворцу Фридрихсхофу, и повратили се у Дармштадт. Свуда су били акламирани од народа.

ОБЈАВА.

Медо Смаилов Оручевић овдашњи трговац изашао је презадужен, због тога се овим позивају сви његови дужитељи, којима је заостао дужан, да поднесу потписатој управи писмене рачуне од чега им и колико дугује.

Који дужитељ не би поднио своја потраживања најдаље до 1. Новембра ов. год. послије му се неће никакво потраживање у обзир узети.

Подгорица, 28. Септембра 1896.

Број 883.

УПРАВА ВАРОШИ ПОДГОРИЦЕ.

(1—4)

Štedljiva gazdarico! Vi trebate od prave Franck-ove-kave „samo na polovinu toliko“ koliko od druge primjese (surogata) pa dobivate ipak — mnogo jaču — kavu!

Uzmite dakle samo polovicu boljeje, da Vam kava nebude prejaka (ili gorka).

Za otpu Kavu: sa 4 Kašike zrnene - 1 Kašika Franck-ove Kave
„ bijelu „ „ 8 „ „ - 1 „ Franck-ove „

Ova Izdašnost zaista je prava „Štedljivost!“

Уредник: Др. А. Томановић. Издавалац: Државна Штампарија. У књаж. срн. државној штампарији.